Муниципальное автономное дошкольное образовательное учреждение

«Детский сад №42 комбинированного вида»

Приволжского района г.Казани

ПРИНЯТО: педагогическом советом МАДОУ «Детский сад №42 комбинированного вида» Приволжского района г.Казани Протокол №01 от 13.09. 2022 г.	УТВЕРЖДАЮ: Заведующий МАДОУ «Детский сад №42 комбинированного вида» Приволжского района г. Казани ______ Каконашвили Л.Ю. Приказ № 57-у от 12.09. 2022г.

Рабочая программа

воспитателя по обучению татарскому языку

Нигмадьяновой Айгуль Рамильевны

на период с 2022-2023 уч.год

г.Казань,2022 г.

Эчтәлек

№	**Бүлекнең атамасы**	Бите
	АҢЛАТМА ЯЗУЫ	3
I	**МАКСАТЧАН БҮЛЕК**	
1.1	Программаның максаты һәм бурычлары	3
1.2	Программаның принциплары	4
1.3	Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар	4
1.4	Эш төрләре һәм формалары	5
1.5	Көтелгән нәтиҗәләр	5
II	**ЭЧТӘЛЕКЛЕ БҮЛЕК**	
2.1	Балага үсеш юнәлешләре буенча белем бирү (биш белем өлкәсендә)	6-8
2.2	Укыту методик комплектының эчтәлеге	8
2.3	“Минем өем” проекты. (4-5яшьлек балалар өчен)	8
2.4	“Уйный – уйный үсәбез” проекты (5-6 яшьлек балалар өчен)	9
2.5	“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты (6-7 яшьлек балалар өчен)	9
2.6	Төрле эшчәнлекләрдә белем бирү формалары	10
2.7	Тәрбияче белән балаларның бердәм эшчәнлеге	10
2.8	Педагоглар белән бердәм эшчәнлек	10
2.9	Балалар бакчасында тәрбияләнүче балаларның эти-әниләре белән бердәм эшчәнлеге (якынча)	11
III	**ОЕШТЫРУ БҮЛЕГЕ**	
3.1	Баланың үсешен тәэмин итүче психологик һәм педагогик шартлар	12
3.2	Татар теле кабинетында предметлы-үстерүче тирәлекне оештыру үзенчәлекләре	12
3.3	Бәйрәмнәр һәм күңел ачу чаралары	13
3.4	Методик материаллар һәм белем бирү чаралары	13
3.5	Файдаланылган әдәбият	13
	Кушымталар: 1. Мәктәпкәчә яшьтәге балаларның татар телендә сөйләшә (аралаша) белү кунекмәләрен тикшерү; 2-4. Тематик планнар: “ Минем өем”, “ Уйный- уйный үсәбез”, “ Без инде хәзер зурлар- мәктәпкә илтә юллар”; 5. Татар теле кабинетында предметлы-үстерүче тирәлекне оештыру үзенчәлекләре; 6. Бәйрәмнәр; 7.Укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар исемлеге; 8.Укыту методик әсбаплар исемлеге.	14- 34

АҢЛАТМА ЯЗУЫ

“Россия Федерациясендә белем турында” федераль закон - 29.12.2012 N 273-ФЗ (07.05.2013 үзгәртүләр кертелеп, 19.05.2013 гамәлгә кергән), “Татарстан Республикасы халыклары телләре турында” Татарстан Республикасы Законында һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасында мәктәпкәчә милли белем бирү өчен кирәкле шартлар булдыру каралган. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары белән кабул ителгән 2010–2015 елларда мәгарифне үстерү стратегиясендә (30.12.2010, №1174) мәктәпкәчә тәрбия һәм белем бирү учреждениеләре өчен рус телле балаларны татарчага өйрәтү программасы, укыту-методик комплектлары (УМК) төзелде.

Балалар бакчасында татар теленә өйрәтү программасын (алга таба программа) “Мәктәпкәчә төп гомуми белем бирү программасы структурасына Федераль дәүләт стандартлары”на (РФ Мәгариф һәм фән министрлыгының 23.11.2009 елда 655 нче карары нигезендә расланган) нигезләнеп , балаларның яшь үзенчәлекләрен исәптә тотып татар теленә өйрәтүче тәрбияче Нигмадьянова Айгөл Рамильевна төзеде.

Программа 4 яшьтән 7 яшькә кадәр булган рус телле балаларның татарча аралашырга өйрәтү эшчәнлекләренең эчтәлеген чагылдыра. Программа мәктәпкәчә яшьтәге баланың үсеш закончалыкларына, шәхси һәм эшлекле якын килү турындагы фундаменталь тикшеренүләргә, тел өйрәтү процессында методик стандарт итеп кабул ителгән коммуникатив технология принципларына (Л. С. Выготский, П. Я. Гальперин, В. В. Давыдов, Лисина, В.Н. Мещерякова) чагылыш тапкан фәнни тикшеренүләргә, гамәли эшкәртмәләр һәм методик киңәшләргә, мәктәпкәчә мәгариф системасы эшчәнлеген ачыклаучы норматив хокукый актлар, нигезләмәләренә көйләнгән.

Зарипова З.М , Кидрәчева Р. Г ның «Татарча сөйләшәбез» укыту – методик комплектлары ярдәмендә рус һәм башка милләт балаларына татар теле өйрәтелә.

«Татарча сөйләшәбез» укыту-методик комплекты өч проектан тора һәм аларның төп максатларын һәм бурычларын үз эченә ала:

1.«Минем өем» проекты (4-5 яшь).

2.«Уйный – уйный үсәбез» проекты (5-6 яшь).

3.«Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар» проекты (6-7 яшь).

Методик кулланмаларда 60 ар белем бирү эшчәнлегенең конспектлары бирелгән.Укыту методик кулланмада бирелгән тематик планга таянып, мультфильмнар, анимацион сюжетлар, “Әкият илендә” тапшыруын кулланып, перспектив план төзелде.

Телгә өйрәтүнең төп формасы һәм чарасы булып белем бирү эшчәнлеге алына. Ул системалы рәвештә план буенча үткәрелә. Өйрәнелгән сүзләр, сүзтезмәләр, диалоглар эшчәнлектән тыш уен вакытларында активлаштырыла һәм ныгытыла, көндәлек аралашуда кулланыла.

Эшчәнлектә өйрәнелгән тел материалы, режим моментларында, уен эшчәнлеге аша (ситуатив күнегүләр,сюжетлы рольле уеннар, үстерелешле диалоглар, сәхнәләштерү һ. б.) ныгытыла.

I. МАКСАТЧАН БҮЛЕК

1.1 Программаның максаты һәм бурычлары

- Татар теленә кызыксыну уяту, аралашу теләге тудыру.
- Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.
- Балаларның көнкүрешкә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, һәм сүзтезмәләрне төрле ситуацияләрдә кулланышка кертү.
- Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү.
- Мөстәкыйль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләме белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
- Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, саубуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.
- Балаларны телнең мәдәнияты белән таныштыру.
- Пассив актив сузлекне баету.

1.2 Программаның принциплары

Коммуникативлылык принцибы – балаларны татар телен аралашу чарасы буларак куллануга әзерләүгә корылган. Телне фән буларак түгел, ә аралашу чарасы буларак өйрәтү.

Интеграция һәм дифференциация принцибы – һәр сөйләм төренең үз үзенчәлеген исәпкә алып, тәрбияче сөйләмен техник чаралар ярдәмендә (аудио-, видеоязмада) тыңлап (аудирование), тел үзәнчәлекләрен төрле күнегүләрдә биреп, балаларның диалогик сөйләмен үстерү;

Күрсәтмәлелек принцибы – тел өйрәтүне көндәлек тормыштагы һәр төрле эшчәнлеккә бәйле рәвештә, аларның тирә-юньне танып белүенең төп чарасы булып торган уен аша үткәрү;

Барлык белем бирү өлкәләрен берләштерү (интегральләштерү) принцибы: социаль-коммуникатив, танып-белү, сөйләм үстерү, иҗади сәнгать, физик үсеш ярдәмендә сойләм устерү;

Белем бирү эшчәнлегенең мотивлашкан булу принцибы - бала материалны үзе өчен кызык булганда, үзенең шәхси ихтыяҗларына туры килгәндә генә кабул итә һәм фикерли башлый. Телне өйрәтү процессында әкияти сюжетлар карау, кызыклы таныш геройлар (Акбай, Мияу) белән очрашу, уен элементларын куллану – тел материалын өйрәнүнең мотивлашкан булуын тәэмин итә. Телне аралашу, уен ситуацияләренә бәйләп өйрәнгәндә, балалар тел өйрәнүнең практик әһәмиятен тоялар, эмоциональ күтәренкелек туа һәм алар тел материалын бик теләп үзләштерәләр.

Белем бирү эшчәнлегенең дидактик принцибы - гадидән катлаулыга таба бару.

Индивидуальләштерү принцибы - тел өйрәткәндә социаль шәхес сыйфатларын үстерүне күздә тоту. Балаларның яшь үзәнчәлекләрен исәпкә алу.

Төркемнәрдә атнага 25-30 ар минутлык 3 эшчәнлек оештырыла. Темалар бер-берсенә бәйләнешле итеп, балаларның яшь үзенчәлекләрен искә алып сайланган. Белем бирү эшчәнлекләренең темасы катлауландырылып, кабатлана бара, алар баланың сөйләм телен камилләштерү максатын күздә тотып төзелгән. Һәр теманы йомгаклау өчен, гомумиләштерү эшчәнлеге буларак, анимацион күренешләр дә эшләнгән. Уртанчылар төркемендә рус һәм башка милләт балаларына татар теле режим вакытында уеннар аша өйрәтелә.

Телгә өйрәтүнең төп формасы һәм чарасы булып белем бирү эшчәнлеге алына. Ул системалы рәвештә план буенча үткәрелә, 3 нче белем бирү эшчәнлеге режим моментларында да оештырылырга мөмкин. Планга индивидуаль эш тә кертелә. Өйрәнелгән сүзләр, сүзтезмәләр, диалоглар эшчәнлектән тыш уен вакытларында активлаштырыла һәм ныгытыла, көндәлек аралашуда кулланыла. Яңа сүзләрне, сүзтезмәләрне, ситуацияләрне балалар аңламаган очракта, тәрбияче рус телендә сөйли.

Балаларга темадан тыш артык сүзләр, уеннар, җырлар, шигырьләр төп программаны үзләштергән очракта бирелә. Бала татар телендә сүзне дөрес әйтмәгән очракта, тәрбияче баланы тыңлап сүзнең дөрес үрнәген бирә. Балалардан авазларның дөрес әйтелешен катгый таләп итмәскә кирәк. Тәрбияче сөйләмендә акцент, җирле диалект, аваз кимчелекләре булмаска тиеш. Тәрбияче сүзлек белән эшләгәндә татар һәм рус телләре өчен уртак сүзләргә таяна ала. Тәрбияче үзенең эшенә иҗади якын килергә, төрле алымнар, чаралар эзләп, аларны кулланырга тиеш.

Укыту-методик комплекты кысаларында, лексик минимумны үзләштергән очракта, эшчәнлектә планлаштырылган уеннарның эчтәлеген үзгәртү, яңа алымнар кертү, баету хуплана. Төркемнәрдә балаларның һәм тәрбиячеләрнең татар телендә аралашулары һәрдаим булырга тиеш.

Эшчәнлектә өйрәнелгән тел материалы, режим моментларында, уен эшчәнлеге аша (ситуатив күнегүләр,сюжетлы-рольле уеннар, үстерелешле диалоглар, сәхнәләштерү һ. б.) ныгытыла. Рус телле балаларны татарча сөйләшергә өйрәткәндә балалар бакчасы коллективы һәм эти-әниләрнең бердәм позициядә булуы уңай нәтиҗә бирә.

1.3 Татар телен өйрәтүдә кулланыла торган чаралар

1. Эшчәнлек эшкәртмәләре, диагностик материаллар.
2. Тавышлы күрсәтмәлелек (һәр проект өчен аудиоязмалар, анимацион сюжетлар, мультфильмнар).
3. Картиналы һәм картиналы-дидактик күрсәтмәлелек(таратма һәм күрсәтмә рәсемнәр, җырлы-биюле уеннар, театр эшчәнлеге өчен материаллар.
4. Символик, график күрсәтмәлелек (пиктограммалар).
5. Күләмле күрсәтмәлелек (макетлар, муляжлар, уенчыклар)

6. Интерактив уеннар.
7. Эш дәфтәрләре.

1.4 Эш төрләре һәм формалары

Программа бурычларын үтәүдә эш формаларының, практик гамәли алымнарның, чараларның әһәмияте зур. Төп эш төрләре булып түбәндәгеләр тора:

1. Предметлар белән эш: тасвирлау, уенчык белән диалог төзү, уен һәм әкиятләрдә катнашу.
2. Рәсемнәр белән эш: тасвирлау, үстерешле диалог.
3. Сюжетлы-рольле уеннар;
4. Әйлән-бәйлән, җырлы-биюле уеннар өйрәнү (аудиоязмага таянып).
5. Театральләштерү, сәхнәләштерү (бармак театры, битлекләр, костюмнар, театр күрсәтү (әти-әниләргә, башка төркем балаларына).
6. Хәрәкәтле уеннар: туп белән уеннар, “Командир” уены, әйлән-бәйлән уен, зарядка уеннары.
7. Иҗади һәм ситуатив уеннар: рольле уеннар, интервью, ситуатив күнегүләр.
8. Ситуатив, логик күнегүләрне ишетеп, аңлап эшләү.
9. Үстерелешле диалоглар (зурлар һәм яшьтәшләре белән үзара аралашу).
10. Аудиоязмалар тыңлау, кушылып әйтү, җырлау, кабатлау, ишеткән сүзне рәсемдә табып күрсәтү.
11. Анимацион сюжетлар, мультфильмнар карау.
12. Интерактив уеннар.

1.5 Көтелгән нәтиҗәләр

Балаларның татар телендә аңлау һәм сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен уку елы башында (сентябрь ае) һәм уку елы ахырында (апрель аенда) тикшерелә. Уртанчылар төркеме балалары белән тикшерү уку елы ахырында үткәрелә. Уку елы уртасында тематик тикшерү (декабрь, январь) үткәререгә мөмкин.

Тикшерүне һәр бала белән аерым, 1 – 2 бала катнашында, ә йомгаклау эшчәнлеге булганда барлык балалар белән бергә дә үткәрергә була. Тикшерү вакыты 10-15 минутан артмаска тиеш.

Биремнәр балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып үткәрелә, уен-бирем рус телендә аңлатыла. Биремнәр мавыктыргыч һәм кызыклы булырга тиеш. Сораулар ачык, төгәл итеп, интонация белән бирелә.Тикшерүче балаларның җавабын тыңлаганда елмаеп, кирәк булса җавапны дөресләп, бала әйтә алмаганда булышырга тиеш.

Тикшерү барышында яңа материал бирелми. Тикшерүне эш дәфтәрләре, таратма, күрсәтмә рәсемнәр, интерактив тактада уеннар кулланып үткәрергә дә була.

Биремнәр, уеннар өчен кирәк булган күрсәтмәлелек алдан әзерләнеп куелган булырга тиеш. Тикшерүче һәр биремгә аерым балл куеп бара. Тикшерү ахырында баллар саны кушыла һәм 5 кә бүленә. Шулай итеп гомуми нәтиҗә ясала.

Мәктәпкә киткәндә балалар барлыгы 167 сүз үзләштерергә тиеш.

Сөйләм үсеше мониторингы уку елы башында һәм уку елы ахырында күзәтүләр рәвешендә үткәрелә.

Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм		
Өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану (өйрәнгән темалалар буенча 5-6 рәсем яисә предмет күрсәтелә, бала татарча исемнәрен әйтә белергә тиеш)	Ягымлы сүзләр куллану (исәнме, саубул, рәхмәт, исәнмммесез, сау булыгыз, зур рәхмәт, хәерле көн, хәлләр ничек? әйбәт)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, уйна, ки, сал, эч, бие, җырла, йөгер, йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк?, Нинди?, Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкдим итү, инкарь итү, раслау)

Карарга : “Балалар бакчасында рус балаларында татар теле өйрәтү” автор-төзүче З.М. Зарипова, Р.С. Исаева, Р.Г. Кидрячева , 28 (34,38) бит.
Карарга: Кушымта№ 1

II. ЭЧТӘЛЕКЛЕ БҮЛЕК

2.1 Балага үсеш юнәлешләре буенча белем бирү (биш белем өлкәсендә)

Социаль-коммуникатив үсеш. Балаларның Татарстан Республикасы, анда яшәүче халыклар, аларның хезмәте һәм профессияләре, туган як табигате турында белемнәрен уен эшчәнлеге вакытында тирәнәйтү. Балаларда патриотизм хисләре; үзен туган шәһәре (авылы), республикасы, иленең гражданины итеп тану; шәһәр, республика, ил символикасына (флаг, герб, гимнга) хөрмәт белән карауны һәм горурлану хисе тәрбияләү.

Иҗтимагый чыгышы, расасы, теле, дине, җенесе һәм яшенә карамыйча, янәшәдә яшәүчеләргә (балаларга, өлкәннәргә) уңай мөнәсәбәт, түземлек (толерантлык); башка кешеләрнең хисләре, фикерләре, теләкләренә, карашларына хөрмәт тәрбияләү, үзенең башкалар фикере белән риза булмавын дәлилли яисә үз позициясен яклый белергә өйрәтү. Башка ил, этнос халыклары белән позитив аралашуның, хезмәттәшлек итүнең мәгънәсен аңлату.

Якындагы социумда үз урыны, теге яки бу төркемдәге кешеләргә нинди мөнәсәбәттә булуы (балалар бакчасындагы төркем яисә бию түгәрәге әгъзасы, спорт мәктәбе укучысы, булачак гимназист һ. б.) турында күзаллаулар формалаштыру. Гаилә тарихына (карт бабай, бабай, карт әби, әби) карата кызыксыну тәрбияләү. Гаиләң белән горурлану хисләре, гаилә әгъзаларының уңышларына сөенү, бүләкләрен игътибарсыз калдырмау күнекмәләре тәрбияләү.

Идел буе халыкларының әдәби әсәрләре, нәфис һәм мультипликацион фильмнары, әйләнә-тирәдәге тормыш турындагы күзаллауларын сюжетлы-рольле һәм режиссёрлык уеннарында иҗади куллануларына булышлык итү. Балаларның сәхнәләштерү һәм кую өчен Идел буе халыкларының әкиятләрен, шигырьләрен, җырларын, биюләрен мөстәкыйль сайлап алуларын хуплау; куелачак спектакльгә кирәкле атрибутлар һәм декорацияләр әзерләргә, үзара вазифаларны билгеләргә һәм рольләр бүлешергә булышу. Театральләшкән эшчәнлектә театрның төрле төрләрен (бибабо, бармак, курчак, рәсемнәр һ. б. театрлар) куллану. Сәхнә сәнгатенә карата кызыксыну үстерү.

Коллективта сүзле уеннар уйнарга омтылышларын хуплау. Идел буе халыклары уеннарын уйнау тәҗрибәсен баету**.**

Танып-белү үсеше. Туган як тарихы, мәдәнияты, сынлы сәнгать, туган якның табигате белән таныштыру исәбенә балаларның күзаллауларын киңәйтү. Туган як табигате, климаты, кешеләренең тормышы белән таныштыруны дәвам итү. Үз шәһәренең (авылының) истәлекле урыннары, халык һөнәрләре, милли кухня, Татарстан Республикасы халыкларының тел культурасы белән таныштыру. Картада туган шәһәрен, республикасын, башкаланы, Татарстандагы эре шәһәрләрне (Казан, Әлмәт, Яр Чаллы, Түбән Кама, Бөгелмә, Яшел Үзән һ. б. ны) күрсәтә һәм атый белергә өйрәтү. Борынгы шәһәрләр (Биләр, Болгар), аларның тарихы,культурасы, көнкүреше белән таныштыру. Авыл һәм шәһәр кешеләренең көнкүрешен чагыштырырга өйрәтү.

Татар һәм рус халкының яши торган өе, йорт кирәк-яраклары, өс киемнәре үзенчәлекләренә игътибар итү. Туган шәһәрендә бара торган позитив үзгәрешләрне (балалар бакчалары, спорт комплекслары, театрлар һ. б. төзелү) күрә белергә өйрәтү. Казанның эре промышленность һәм сәүдә үзәге булуы, татар халкының элек-электән игенчелек, терлекчелек, күн эшкәртү, сәүдә белән шөгыльләнүе турында балаларга сөйләү.

Туган шәһәренең, башка шәһәрләрнең символикасын өйрәнүне дәвам итү, үз халкының бер өлеше булуын аңлый белергә ярдәм итү. Милли һәм дөнья культураларының үткәненә һәм бүгенге сенә балаларны якынайту.

Әти-әниләрне балаларга әби һәм бабаларының сугышта алган бүләкләре турында сөйләргә җәлеп итү. Ватанны саклаучыларга карата хөрмәт хисләре тәрбияләү (һәйкәлләр, обелискларга чәчәкләр кую һ. б.). Табигатьне саклау буенча балаларның белемнәрен тирәнәйтү. Туган якның тере һәм тере булмаган табигатенә сакчыл караш тәрбияләү, табигатькә катнашуыңнан соң туган уңай һәм тискәре нәтиҗәләрне алдан күрә белергә өйрәтү, табигатьнең ресурсларына сакчыл мөнәсәбәт тәрбияләү, аны рациональ файдалану күнекмәләре формалаштыру.

Хайваннар һәм үсемлекләр дөньясында сирәк очрый торган төрләргә сакчыл караш кирәклеген балаларның аңнарына җиткерү. Татарстанның елга, күлләрендә яшәүче тереклек ияләре белән таныштыру. Кеше тормышында чишмә, елгаларның тоткан урыны, әһәмияте турында сөйләү. Республика сулыкларын чиста тотарга теләк уяту. Туган як табигатенең матурлыгына, андагы форма, ис, төс муллыгына игътибар итү. Табигатьтәге үзгәрешләрне күрә белергә өйрәтү.

Сөйләм үсеше. Балаларны матур әдәбият әсәрләре, халык әкиятләре, фольклоры белән таныштыру. Татар теленә карата тотрыклы кызыксыну үстерү. Мәгълүмати аралашу технологияләре, аудио- һәм видеоязмалар, уку-укыту методик комплектлары ярдәмендә предметны, аның билгесен, хәрәкәтен белдерүче сүзләрне актив кулланышка кертү, гади аралашу өчен кирәк булган сөйләм берәмлекләре байлыгы булдыру.

Балаларның сүз байлыгын арттыру. Төзелеше ягыннан катлаулы булмаган хикәя һәм сорау җөмләләр төзү күнекмәләрен ныгыту. Үзе турында, бер кеше гамәлләрен сурәтләгән ситуатив картиналар сериясе буенча, сюжетлы рәсемнәр, үз күзәтүләреннән чыгып, зур булмаган (3–5 җөмләле) хикәяләр төзи белергә өйрәтү.

Балаларның төрле эшчәнлек вакытында татар халык фольклор әсәрләрен, еш кулланыла торган сүзләр һәм әйтемнәрне файдалануга омтылышларын хуплау. Татар телендә сөйләүче әңгәмәдәшенең сөйләмен тыңлый белүне формалаштыру, нәрсә турында сөйләгәнен аңларга тырышу, телне аз белүенә карамастан, аның белән әңгәмәгә кереп, аралашырга омтылышын хуплау.

Балаларны татар телен киләчәктә (башлангыч мәктәптә) тагын да аңлабрак, төшенеп өйрәнергә әзерләү.

Нәфис- сәнгать үсеше. Балаларны татар халкының сәнгате (музыка, бию, рәсем сәнгате, матур әдәбият әсәрләре), анда яшәүче атаклы кешеләр белән таныштырып, аларда әхлакый-патриотик хисләр тәрбияләү. Милләтебезнең дини йолалары, халык авыз иҗаты, сынлы сәнгате һәм архитектурасы, музыка сәнгате белән таныштыру балаларда Туган илне ярату хисе тәрбияләргә булыша. Милли орнамент элементлары белән таныштыруны дәвам итү. Балалар белән «яшәү агачы» образын карау.

Балаларның игътибарын композициянең үзенчәлегенә (симметриясез), шул ук вакытта төрле төсләр файдаланылган чәчәк бәйләменә юнәлдерү. Төрле материаллар кулланырга, реаль һәм әкияти образларны (Идел буе халыклары әкиятләрендәге геройларны да кертеп) сурәтләүнең төрле ысулларын берләштерергә мөмкинлекләр бирү. Республика тормышында булган истәлекле вакыйгаларны рәсемнәрдә чагылдыра белүләрен хуплау. Балаларның эшләрен бергәләп карау, нәрсә ясаганнары турында сөйли белергә өйрәтү. Балаларга эшләренең тематикасын киңәйтүгә булышлык итү.

Ике-өч фигурадан торган скульптура төркемнәрен катлаулы булмаган сюжетларга («Сабантуйда», «Чәй эчкәндә», «Ат чабышлары» һ. б.га) берләштерү. Идел буе халыкларының әдәби әсәрләре геройларын күзаллау юлы белән әвәли белү күнекмәләрен формалаштыру. Туган шәһәре (авылы) тормышындагы вакыйгаларны чагылдыручы сюжетларны мөстәкыйль сайлый белүләрен активлаштыру. Башка белем бирү өлкәләренең эчтәлеге белән яраклаштырып, балалар эшләренең тематикасын киңәйтү. Балаларны Г. Тукай әсәрләре һәм аның иҗатын чагылдыручы сәнгать төрләре (Ф. Яруллинның «Шүрәле», Ә. Бәшировның «Су анасы» балетлары, Н. Җиһановның «Кырлай» симфониясе, Б. Урманче, И. Казаков, Б. Әлменов, Ф. Әминов һ. б. ның сынлы һәм рәсем сәнгатьләре әсәрләре) белән таныштыруны дәвам итү. Сәнгатькә карата уңай караш формалаштыру.

Татар халкының үзенчәлекле сәнгати һөнәре булган ука белән чигү турында сөйләү. Чигелгән түбәтәйләр, хатын-кызның бәрхет аяк киеме, күкрәкчәләр, калфаклар һ. б.ны карау. Бигрәк тә популяр булган композицияләргә – «алтын каурый», чәчәк бәйләме, кошлар, бодай башагы, йолдызлар һәм ярымай мотивларына һ. б.га игътибар итү. Туган шәһәр (авыл) архитектурасы – мәчет һәм храм архитектуралары (Кол Шәриф мәчете, Раифадагы Богородицкий ир-атлар монастыре) белән таныштыру эшен дәвам итү.

Балаларны татар халкының музыка культурасына якынайту. Татар композиторларының музыкаль әсәрләрен тыңлау. Татарстан Республикасы, Россия Федерациясенең Дәүләт гимннары белән таныштыру. Горурлык хисләре тәрбияләү.

Физик үсеш. Татар халык хәрәкәтле уеннарын, физминуткалар кулланып балаларның хәрәкәт активлыгын үстерү, татар халык бәйрәмнәре, халык уеннары аша балаларның физик үсешен камилләштерү. Чәй янына бирелә торган милли камыр ризыклары: гөбәдия (дөге, йөзем һәм йомырка белән), кабартма, бавырсак, талкыш-кәләвә, чәкчәк, кош теле белән таныштыру.

Балаларга республикадан читтә дә танылган дәвалану-ял итү урыннары һәм санаторийлар («Васильево», «Сосновый бор» («Нарат урманы»), «Крутушка», «Бакирово», «Санта» һ. б.) белән танышу мөмкинлеге бирү. Хәрәкәтле халык уеннарын үзгәртеп төрләндерү күнекмәләре бирү.

Милли уен-ярышларда («Таяк тартыш», «Аркан тартыш», «Капчык белән сугыш» һ. б.да) катнашасы килү теләге уяту. Кеше тормышында спортның әһәмияте турында күзаллау формалаштыру. Милли спорт төре – көрәш белән таныштыру. Спорт өлкәсендәге билгеле уңыш-казанышлар белән таныштыру. Идел буе халыкларының төрле эчтәлекле уеннарын мөстәкыйль эшчәнлек вакытларында файдалана белү күнекмәләрен ныгыту.

Хәрәкәтле уеннарда балаларда көч, җитезлек, кыюлык, тәвәккәллек, түземлек кебек сыйфатлар тәрбияләү. Уен нәтиҗәсен гадел бәяли белүләрен хуплау. Халык уеннары белән кызыксынуларын үстерү.

2.2 Укыту методик комплектының эчтәлеге

Һәр проект түбәндәгеләрне үз эченә ала:

1) тематик план;
2) эшчәнлек конспектлары;
3) балалар һәм эти-әниләр өчен эш дәфтәрләре;
4) аудиоязмалар;
5) анимацион күренешләр;
6) күрсәтмә, таратма материаллар;
7) диагностик материаллар.

2.3 “Минем өем” проекты. (4-5яшьлек балалар өчен)

Максат: Татар теленә кызыксыну уяту, аралашу теләге тудыру.
Бурычлар:
1. Сүз байлыгы булдыру , сүзләрне сөйләмдә активлаштыру.
2. Гади диалогта катнаша белү, хәтер, зиһен үстерү.
3. Бер-береңне тыңлау, ишетү сыйфатлары тәрбияләү.

- **Лексик минимум** – якынча 62 сүз һәм сөйләм үрнәкләре.

Актив сүзләр: эти, әни, кыз, малай, мин, исәнмесез, сау булыгыз, исәнме, эт, песи, әйе, юк, сау бул, әби, бабай, әйбәт, ипи, алма, сөт, чәй, рәхмәт, мә, тәмле, кил монда, утыр, бир, аша, эч, туп, зур, кечкенә, матур, курчак, куян, аю, хәлләр ничек, уйна, пычрак, чиста, ю, бер, ике, өч, дүрт, биш (49 сүз)

Сөйләм үрнәкләре: утырыгыз, бу кем?, кем юк?, син кем?, кем анда?, басыгыз, ал, ничә? Нинди? (13 сүз)

Проектның эчтәлеге түбәндәге темалардан тора:

- гаилә
- ашамлыклар
- уенчыклар
- саннар

Атна дәвамында режим вакытларында темаларга туры килгән дидактик уеннар, сүзле-хәрәкәтле һ.б уеннар аша өйрәтү, анимацион сюжетлар, мультфильмнар, « Әкият илендә» тапшыруларын карау.

<u>**Карарга**</u>: “Балалар бакчасында рус балаларында татар теле өйрәтү” автор-төзүче З.М. Зарипова, Р.С. Исаева, Р.Г. Кидрячева , 6 бит.

<u>**Кушымта №2**</u>

2.4 “Уйный – уйный үсәбез” проекты (5-6 яшьлек балалар өчен)

Максат: Үзара һәм зурлар белән көндәлек тормышта татарча аралашуга чыгу.
Бурычлар:
1. Сүз байлыгын арттыру , сөйләм күнекмәләре формалаштыру.
2. Гади сорауларны аңлап җавап бирү, мөрәҗәгать итә белү, көндәлек яшәештә аралашу.
3. Әдәпле итеп кара-каршы сөйләшә белү күнекмәләре тәрбияләү.

Актив сүзләр: кишер, нинди, баллы, ничә, суган, бәрәңге, алты, җиде, сигез, тугыз, ун, кыяр, кәбестә, кызыл, сары, яшел, кирәк, юа, нәрсә кирәк, аш, ботка, кашык, тәлинкә, чынаяк, зәңгәр, күлмәк, чалбар, ки, сал, йокла, бит, кул, өстәл, урындык, караватъ, яратам, бар (38 сүз)

Сөйләм үрнәкләре: бу нәрсә?, хәерле көн, нәрсә бар? Күп (7 сүз).

Проектның эчтәлеге түбәндәге темалардан тора:

- яшелчәләр
- ашамлыклар
- савыт- саба
- киемнәр
- шәхси гигиена
- өй җиһазлары
- бәйрәм “Туган көн”
- бәйрәм “Сабан туй”
- Уртанчылар төркемендәге темалар(гаилә, ашамлыклар, уенчыклар, саннар) ел дәвамында кабатлана.

Режим вакытларында уен формасында оештырыла.

<u>Карарга</u>: “Балалар бакчасында рус балаларында татар теле өйрәтү” автор-төзүче З.М. Зарипова, Р.С. Исаева, Р.Г. Кидрячева , 8 бит.

<u>Кушымта №3</u>

2.5 “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты (6-7 яшьлек балалар өчен)

Максат: Балаларның көнкүрешкә, табигатькә, җәмгыятькә кагылышлы сүзләр исәбенә сөйләмнәрен баету, сүз һәм сүзтезмәләрне төрле ситуацияләрдә кулланылышка кертү.
Бурычлар:
1. Сөйләмне аралашу чарасы буларак камилләштерү, файдалана белү күнекмәләренә өйрәтү.
2. Мөстәкыйль фикер йөртергә, җавап бирергә күнектерү, балада үзенең сөйләме белән кызыксыну һәм сизгерлек уяту.
3. Сөйләм әдәбе (сорау, гозер, мөрәҗәгать итү, рәхмәт белдерү, исәнләшү, саубуллашу) кагыйдәләрен камилләштерү.

6-7 яшьлек балалар (мәктәпкә әзерлек төркеме) өчен якынча 60 сүз һәм сөйләм үрнәкләре.

Актив сүзләр: син кем, хәерле көн, тычкан, бу кем? Бу нәрсә? Нишли?, йоклый, утыра, ашый, эчә, нишлисең?, ашыйм, эчәм, уйный, уйныйм, утырам, барам, кая барасың?, син нишлисең?,сикер, сикерәм, сикерә, йөгерә, төлке, йөгер, йөгерәм, чәк-чәк, өчпочмак, яшь, бүре, керпе, тавык, этәч, үрдәк, чана, шуа, шуам, бие, бии, биим, ак, кара, җырла, җырлыйм, зур рәхмәт, китап укый, рәсем ясыйм, укыйм, дәфтәр, нәрсә яратасың?(пассив сүз)

Проектның эчтәлеге уртанчылар, зурлар төркемендә өйрәнгән сүзләргә таянып аралашуга корылган.

Атнага 30 ар минутлык 3 эшчәнлек оештырыла

<u>Карарга</u>: “Балалар бакчасында рус балаларында татар теле өйрәтү” автор-төзүче З.М. Зарипова, Р.С. Исаева, Р.Г. Кидрячева , 9 бит.

<u>Кушымта №4</u>

2.6 Төрле эшчәнлекләрдә белем бирү формалары

<table>
<tr><td>Хәрәкәт</td><td>Уен</td><td>Хезмәт</td><td>Танып-белү</td><td>Аралашу</td></tr>
<tr><td>-уен
-хәрәкәт элементларын кулланып әңгәмә үткәрү
-физминуткалар</td><td>-күзәтү
-уку
-уен
-әңгәмә
-күмәк уен (тәрбияче; балалар белән)
-сюжетлы-рольле уен
-кагыйдәле уен
-экскурсия
-бәйрәм</td><td>-күмәк эшчәнлек
-әңгәмә
-карау
-уен
-дежур тору</td><td>-күзәтү
-сюжетлы-рольле уен
-хикәя
-үстерүле уен
-әңгәмә
-ситуатив сөйләшү
-уку</td><td rowspan="4">-уку
-хикәя
-әңгәмә
-өстәл театры
-балалар белән аралашу
-шигыр ятлау
-уен (дидактик, театральләштерелгән, режиссер)
-табышмакларга җавап табу
-текстлы хәрәкәтле уен
-тәрбияче белән аралашу</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Матур әдәбият, фольклорны кабул итү</td><td>Рәсем</td><td>Музыка</td><td>Төзү</td></tr>
<tr><td rowspan="2">-карау
-уен
-бизәү
-күргәзмәләр
-ясау</td><td rowspan="2">-музыка тыңлау
-җырлы-биюле уен
-җырлау</td><td rowspan="2">-уен
-күзәтү
-карау</td></tr>
<tr><td>-уку
-әңгәмә
-хикәя
-уен
-викторина
-инсценирование</td></tr>
</table>

2.7 Тәрбияче белән балаларның бердәм эшчәнлеге (якынча)

№	Эш төрләре	Үткәрү вакыты	Җаваплы кеше
1.1	Программа материалларын үзләштерү дәрәҗәсенең мониторингы	Сентябрь 2022 ел. Апрель 2023 ел	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
1.2	Сәләтле балаларны төрле бәйгеләрдә, бәйрәмнәрдә катнаштыру	Сентябрь - май	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
1.3	Татар халкының, Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның милли йолалары, гореф гадәтләре белән танышу, бәйрәмнәр, кичәләр. Төрле чаралар оештыру	Сентябрь - май	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
1.4	Ачык ишекләр көне (Туган тел көненә багышлап. 21.02.2022 ел)	Февраль	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
1.5	Балаларны Г.Тукай әсәрләре белән таныштыруның системалы эшен дәвам итү (мультфильмнар карау, балаларның рәсемнәре...)	Сентябрь - май Г.Тукайның туган көненә	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
1.6	Татар язучылары һәм Татарстан Республикасында яшәүче башка халыкларның әсәрләре һәм караган мультфильмнар буенча балалар белән күмәк эш әзерләү	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
1.7	Укыту эшчәнлеге дәверендә гаилә клубы төркемнәрендә, гаиләдә балалар белән региональ компонентларны күз алдында тотып укыту- тәрбия процессын оештыру	Сентябрь - май	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
1.8	Балалар һәм әти-әниләр белән эчтәлекле, күңелле очрашулар оештыу.	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр

2.8 Педагоглар белән бердәм эшчәнлек (якынча)

№	Эш төрләре	Үткәрү вакыты	Җаваплы кеше
2.1	"Татарстан Республикасында дәүләт телләре һәм башка телләр турында" Татарстан Республикасы законын өйрәнү; Яңа килгән тәрбиячеләрне «Туган җирем Татарстан» почмагына куелган таләпләр белән таныштыру буенча консультацияләр оештыру	Сентябрь	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
2.2	Тәрбиячеләр белән индивидуаль консультацияләр , әңгәмәләр уздыру: - «УМК – максат һәм юнәлеш» - « Мәктәпкәчә яшьтәге балаларга татар теле буенча нәтиҗәле формалар һәм алымнар» - « Режим вакытларында УМК ны кулланып сөйләм телен үстерү» «Дидактик, сюжетлы-рольле уеннар кулланып татар теле буенча үткән материалны ныгыту һәм кабатлау». - « Балалар бакчасында региональ программаны тормышка ашыру»	Сентябрь Ноябрь Январь Февраль Март	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
2.3	Конкурс: « УМК буенча иң яхшы итеп баетылган почмак »	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
2.4	Рус телле тәрбиячеләргә татар телен укыту	Ел дәвамында (һәр чәршәмбе)	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче,
2.5	Булган тел осталыкларны, күнекмәләрне режим вакытларында, уеннар эшчәнлекләрендә автоматизацияләү эшен алып бару	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
2.6	Мастер- класс. " Татар телендә хәрәкәтле – җырлы уеннар"	Декабрь	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
2.7	Интерактив һәм мультимедия ресурсларын кулланып УМК буенча ачык мероприятияләр үткәрү	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
2.8	УМК буенча төркемнәрдә тел мохите үсешен баету	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче

2.9 Балалар бакчасында тәрбияләнүче балаларның эти-әниләре белән бердәм эшчәнлеге (якынча)

№	Эш төрләре	Үткәрү вакыты	Җаваплы кеше
3.1	Төркемле ата-аналар җыелышлары (УМК кулланып балаларга татар телне һәм ана телне өйрәтү)	Сентябрь, май	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
3.2	«Татарча сөйләшәбез" стендларындагы мәгълүматны вакытында алыштырып тору	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче
3.3	Консультацияләр: " Ике телле гаиләләрдә балаларның сөйләм телен үстерүдә	Ноябрь	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче

	уеннарның роле ”, “Татар теле өйрәнү буенча ата-аналарга киңәшләр”.	Февраль	
3.4	Балаларга ике дәүләт телне өйрәтү нәтиҗәсен күтәрү максаты белән ата –аналар белән сораштыру үткәрү	Сентябрь-Апрель	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
3.5	Күңел- ачу кичәләргә, бәйрәмнәргә, күргәзмәләргә катнашырга һәм оештырырга ата-аналарны җәлеп итү	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
3.6	Ачык ишекләр көненә төркемнәргә һәм татар теле өйрәтү эшчәнләренә чакыру	Ел дәвамында	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр
3.7	Балалар бакчасында ике дәүләт теле өйрәтү масатыннан чыгып эшне йомгаклау буенча анкета үткәрү	Май	Татар теленә өйрәтүче тәрбияче, тәрбиячеләр

III. ОЕШТЫРУ БҮЛЕГЕ

3.1 Баланың үсешен тәэмин итүче психологик һәм педагогик шартлар

Программа баланың яшь үзенчәлекләрен, индивидуаль мөмкинлекләрен һәм кызыксынуын исәпкә алып түбәндәге шартларны билгели.

1.Олыларның бала теләген исәпкә алып шәхес буларак формалашуына йогынтысы,ягъни бала эшчәнлек төрен һәм чараларны үзе сайлый;Үз тәҗрибәсенә таянып яңа белем күнекмәләр кабул итергә мөмкинлек тудыру.

2.Баланың чагыштырма күрсәткечләренә таянып педагогик бәя бирү,ягъни баланың моңа кадәр һәм хәзерге уңышларын чагыштыру аша үз бәясен үстерү.

3.Баланың үсешендә уенның төп фактор булып торуы.

4.Баланың физик,социаль-коммуникатив, танып белү,сөйләм телен,эстетик зәвыгын үстерүче,һәм индивидуальлеген саклап калучы белем бирү өлкәсе булдыру.

5.Репродуктив һәм продуктив эшчәнлекнең тәңгәл килүе,ягъни иҗади эшчәнлек, мөстәкыйль һәм бердәм эшчәнлек.

6.Мәктәпкәчә яштәге баланың һәрьяклы үсешен булдыруда гаиләнең роле.

7.Тәрбияченең һөнәри үсеше. Яңа техник чараларны киң кулланып, даими рәвештә интернет челтәрендә баетылып торучы мәгълүмат белән хәбәрдар булуы.

3.2 Татар теле кабинетында предметлы-үстерүче тирәлекне оештыру үзенчәлекләре

Татар телендә дөрес сөйләшергә өйрәтү өчен, балаларны кызыксындыра алырлык аралашу даирәсе булдыру, сюжетлы уеннар оештыру, гомүмән, баланың актив сөйләмен үстерү зарур. Тәрбиячегә татар телен өйрәнүче мәктәпкәчә яштәге балаларның телне ясалма тудырылган тел мохитендә үзләштерүләрен онытмаска кирәк. Татар телен өйрәтү шөгыльләре өчен балалар бакчасында махсус бүлмә бар. Бу бүлмәдә РФ һәм ТР дәүләт символлары, туган шәһәр, башкаладагы истәлекле урыннарның фотографияләре, татар, рус, чуваш һ.б. халыкларның декоратив-гамәли сәнгать үрнәкләре сүрәтләнгән альбомнар, үстерешле уеннар, татар халык әкиятләренең геройлары, уенчыклар: куян, аю, песи, эт, төрле төстәге һәм төрле зурлыктагы туплар, төрле төстәге күлмәкләрдән курчаклар, Идел буе халыкларының милли киемнәреннән курчаклар, дидактик һәм таратма материаллар,кирәкле мәгълүматларны истә калдырырга ярдәм итә торган схемалар, балалар өчен матур әдәбият, методик кулланмалар, яшелчә һәм җиләк-җимеш муляжлары һ.б. бар. Татар теле бүлмәсендәге уенчыклар зур, ялтыравыклы, балаларны җәлеп итәрлек, уенчыклар аларның буе җитәрлек шкафларда урнаштырылган. Шул вакытта уенчыклар баланың сәламәтлеге өчен куркыныч тудырмыйлар.

Карарга: **Кушымта №5**

3.3 Бәйрәмнәр һәм күңел ачу чаралары

Балалар бакчасында ел дәвамында төрле бәйрәмнәр, кичәләр, язучыларның туган көннәре, татар халкының милли бәйрәмнәре уздырыла. Болар “Нәүрүз”, “Сабантуй”; Г.Тукай, М.Җәлил, А.Алиш һәм башка язучыларның туган көннәре һ.б. бәйрәмнәр. Балаларда матурлыкны тоя, күрә белү сәләтен устерүдә, туган якны ярату, халкыбызның гореф-гадәтләренә, йолаларына, милли бәйрәмнәренә ихтирам тәрбияләүдә халык педагогикасы чараларының йогынтысы зур. Тик балаларны халык авыз иҗаты белән таныштырганда тәрбияче яисә эти-әни аны матур, тәэсирле итеп укырга яисә сөйләргә тиеш**.** Болардан тыш халык авыз иҗаты җәүһәрләре - экиятләр, мәкаль-әйтемнәр, сынамышлар, табышмаклар,балалар уеннары, фольклор әсәрләрен куллану зур әһәмияткә ия. Бәйрәмнәр – халыкны милләт итеп берләштерә торган чараларның берсе. Шул фикерне истә тотып, шушы юнәлештә бәйрәмнәр үткәрү матур традициягә әйләнде. Һәр бәйрәм ахырында төрле милли ризыклар белән чәй эчү оештырыла. Мондый чаралардан балалар да, олылар да бик канәгать кала, шуңа алар һәр кичәне, бәйрәмне көтеп ала, үзләре дә бик теләп катнаша.

Карарга: Кушымта №6

3.4 Материаль-техник тәэмин итү

Ноутбук – 1 данә
Проектор – 1 данә
Интерактив такта – 1 данә
Магнитлы такта – 1 данә
Өстәлләр – 5 данә
Шкафлар – 2 данә
Урындыклар – 17 данә

Карарга : Кушымта №7

3.5 Файдаланылган әдәбият

1. З. М. Зарипова, Р. С. Исаева, Р. Г. Кидрячева Балалар бакчасында рус балаларына татар теле өйрәтү : программа, методик киңәшләр, диагностика / авт.-төз. : ц. Б. – Казан :Беренче полиграфия компаниясе, 2013.
2. Зарипова З.М. , Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С Татарча сөйләшәбез 4–7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек .- Казан, 2012
3. Шаехова Р.К. Төбәкнең мәктәпкәчә белем бирү программасы. – РИЦ, 2012
Борцанова Р. А., Юсупов Ф. Ф. Балалар бакчасында татар теле өйрәтү программасы. – Казан: РИЦ «Школа», 2004.
4. Закирова К.В. Балалар бакчасында әдәп-әхлак тәрбиясе: методик кулланма. – Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013.-424 б.
5. Закирова К.В., Мортазина Л.Р. Балачак – уйнап-көлеп үсәр чак: балалар бакчасында уеннар: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик кулланма. – Казан: Редакционно-издательский центр, 2012.-192 б.
6. Зарипова З.М., Исаева Р.С. Үстерешле уеннар: методик кулланма. – Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013.-128 б.
7. Закирова К.В., Мортазина Л.Р. Әй уйныйбыз, уйныйбыз ...: Балалар бакчасында хәрәкәтле уеннар: балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм физкультура инструкторлары өчен методик кулланма. – Казан: Беренче полиграфия компаниясе, 2013.-224 б.
Шаехова Р. К”Раз словечко, два словечко”

Кушымта №1

МӘКТӘПКӘЧӘ ЯШЬТӘГЕ БАЛАЛАРНЫҢ ТАТАР ТЕЛЕНДӘ СӨЙЛӘШӘ (АРАЛАША) БЕЛҮ КҮНЕКМӘЛӘРЕН ТИКШЕРҮ.

Тикшерү үткәрү буенча киңәшләр.

Балаларның татар телендә аңлау һәм сөйләшә (аралаша) белү күнекмәләрен уку елы башында (октябрь ае) һәм уку елы ахырында (апрель аенда) тикшерелә. Уртанчылар төркеме балалары белән тикшерү уку елы ахырында үткәрелә. Уку елы уртасында тематик тикшерү (декабрь, январь) үткәререгә мөмкин.

Тикшерүне һәр бала белән аерым, 1 – 2 бала катнашында, ә йомгаклау эшчәнлеге булганда барлык балалар белән бергә дә үткәрергә була. Тикшерү вакыты 10-15 минутан артмаска тиеш.

Биремнәр балаларның яшь үзенчәлекләрен исәпкә алып үткәрелә, уен-бирем рус телендә аңлатыла. Биремнәр мавыктыргыч һәм кызыклы булырга тиеш. Сораулар ачык, төгәл итеп, интонация белән бирелә.Тикшерүче балаларның җавабын тыңлаганда елмаеп, кирәк булса җавапны дөресләп, бала әйтә алмаганда булышырга тиеш.

Тикшерү барышында яңа материал бирелми. Тикшерүне эш дәфтәрләре, таратма, күрсәтмә рәсемнәр, интерактив тактада уеннар кулланып үткәрергә дә була.

Биремнәр, уеннар өчен кирәк булган күрсәтмәлелек алдан әзерләнеп куелган булырга тиеш. Тикшерүче һәр биремгә аерым балл куеп бара. Тикшерү ахырында баллар саны кушыла һәм 5 кә бүленә. Шулай итеп гомуми нәтиҗә ясала

Уку елы ахырында уртанчылар, уку елы башында зурлар төркеме балаларының “Минем өем” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Балаларның исем, фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм			Барлыгы	Уртача балл
		“Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча дүрт – биш рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”)	Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч)	Тирә - юньдәге предметларның сыйфатын, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)		
1.								
2.								
3.								

Нәтиҗәләрне билгеләү		
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, сорауларга җавап бирә, яхшы аралаша.	
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, аралашуда бик үк актив түгел.	
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.	

Балаларның татар телендә аралаша белү дәрәҗәсен тикшергәндә кулланырга мөмкин булган биремнәр.

1. “**Минем өем” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.**

1. Дидактик уен. "Бу кем?" *(I вариант)*

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай)

Уен эчтәлеге: Өй рәсеме. Өй тирәсендә гаилә әгъзалары рәсемнәре (комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр). Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый: Бу кем? ("Әни"...).

2. Дидиктик уен "Кем юк?" *(II вариант)*

(Лексика шул ук).Уен шул ук рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче бер рәсемне алып куя. Баладан сорый: "Кем юк?" ("Әби"...)

Уенны интерактив тактада да, бала белән бала арасында диалог формасында да үткәрергә була)

3. Дидактик уен "Кәрзиндә нәрсә бар?"

(Лексика: ипи, алма, сөт, чәй)

Уен эчтәлеге: Мияу кәрзин белән ашамлыклар алып килгән. Мияу ашамлык муляжларына күрсәтә, исемен сорый: "Бу нәрсә?" ("Алма"...)

4. Дидактик уен "Нәрсә юк?"

Мияу бер ашамлык муляжын яшереп куя: "Нәрсә юк?". Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. ("Алма"...) Уенны рәсемнәр кулланып та үткәреп була.

5. Дидактик уен "Мин әйтәм, син күрсәт һәм әйт"

(Лексика: әти, әни, кыз, малай, әби, бабай; куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи, ипи, алма, сөт, чәй).

Уен эчтәлеге: Балага уенчык яисә уенчык рәсемнәре бирелә. Бала, тәрбияче әйткән уенчыкны яисә уенчык рәсемен табып күсәтергә һәм исемен кабатлап әйтергә тиеш.

6. Дидактик уен "Исемен әйтсәң бирәм"

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Уен эчтәлеге: Тәрбияче өстәлендә уенчыклар яисә рәсемнәр. Тәрбияче балага уенчыкны(рәсемне) күрсәтә, сорый: "Бу нәрсә?"- "Алма"... ; "Бу кем?"-"Әти"... Бала уенчык исемен дөрес әйтсә аңа уенчыклар, яисә таратма рәсемнәр бирелә.

7. Дидактик уен "Серле янчык"

(Лексика: куян, аю, туп, машина, курчак, эт, песи)

Уен эчтәлеге: Балага уенчыклар күрсәтелә, исемнәрен әйтеп янчыкка салына. Бала янчыктагы уенчыкны капшап исемен әйтә, алып күрсәтә.

8. Дидактик уен "Әйе-юк"

Сүзнең дөрес үзләштерелүен тикшерү йөзеннән (аңлап яки аңламыйча әйтү) төрле вариантта сораулар бирелә: "Бу нәрсә?" - "Аю"...; "Бу аю?" - "Әйе, аю"...; "Бу куян?" - "Юк, песи"...

Югары балл (2.7-3) — сүз байлыгы җитәрлек, уенчык, әйберләрне үзлектән, аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә.

Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”).

Ситуатив күнегүләр:

а) Ситуатив күнегү “Куян аюга кунакка килә”. Ул ишектән кергәндә аюга нәрсә әйтә? (Ничек исәнләшә?), "Исәнме аю".

б) Ситуатив күнегү “Куян аюда кунакта булды”. Ишектән чыгып киткәндә куян аю белән ничек саубуллаша? (Нәрсә әйтә?) "Сау бул, аю".

в) Уен ситуациясе "Кунак сыйлау". Акбайда (Мияуда) кунакта.

Тәрбияче Акбай (Мияу) ролендә. Ул баланы, ашамлык, җиләк-җимеш (алма, груша, банан һ.б.) муляжлары белән "сыйлый". Тәрбияче баланың "рәхмәт" әйтә белүен билгели.

г) Уен ситуациясе "Дустыңны сыйла". Балаларны парлаштырып бер-берсен сыйларга тәкъдим итү. Рәхмәт әйтә белүләрен билгеләү.

д) Ситуатив күнегү "Акбайга ("Мияуга", "Курчакка", "Дустына") уенчык бүләк ит".

Югары балл (2,7-3) - бала ситуацияләрдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2.6) - тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән (1-2) - аңлый, сорауга җавапны русча әйтә.

3. Боерыкны аңлап үтәү һәм куллана белү (кил, утыр, сикер, ю, аша, эч).

1. Сүзле уен "Мин әйтәм - син эшлә" ("Командир").

2. Сүзле уен "Шаян уенчыклар" (Уен баланың боерыкларны аңлы рәвештә үтәвен тикшерү өчен бирелә. Уенның эчтәлеге: Тәрбияче уенчыкка боерык бирә, мәсәлән: Утыр! Ә уенчык “ашый” башлый. Бала боерыкны дөрес итеп үтәп күрсәтә).

Югары дәрәҗә (2,7-3) - бала боерыкны аңлап, дөрес үти.

Уртача дәрәҗә (2-2,6) - ялгыша.

Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2) - татарча аңламый, боерыкларны үтәми.

4.Тирә-юньдәге предметларның сыйфат билгеләрен, күләмен белдерә торган сүзләрне аңлап сөйләмдә куллану.

1. ***Дидактик уен "Уенчык нинди?" (зур, кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур).***
   Уен эчтәлеге: зур-кечкенә уенчыклар күрсәтелә. Тәрбияченең "Нинди?" соравына бала уенчыкның исемен сыйфат билгесе белән әйтергә тиеш.
   -Нинди курчак? - Зур (кечкенә, чиста, пычрак, әйбәт, матур) курчак.
   Эш дәфтәрендәге 11 нче биремне кулланып була.
2. ***Дидактик уен "Тап, күрсәт һәм әйт" (чиста, пычрак).***
   Комплекттагы күрсәтмә рәсемнәр кулланып үткәрелә. Тәрбияче әйткән рәсемне бала табып күрсәтә, әйтә.("Чиста туп", "Пычрак аю"...).
   Эш дәфтәрендәге 13 нче биремне кулланып була.
3. ***Дидактик уен "Курчакка бүләк".***
   Тәрбияче зур курчакка- зур туп, кечкенә курчакка- кечкенә туп бүләк итәргә куша. “ Мә, зур туп ", “Мә, кечкенә туп".
4. ***Дидактик уен "Дөрес сана".***
   Санау күнекмәләрен билгеләү (1-5 кадәр). Тәрбияче уенчыклар, муляжлар санарга тәкъдим итә. Төркемдәге балаларны да санарга була. "Ничә малай?", "Ничә кыз?".
5. ***Дидактик уен "Ничә?".***
   Санау күнекмәләрен тикшерү өчен шулай ук, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне дә кулланып була.
   - Ничә туп? - Биш туп.

Югары дәрәҗә (2,7-3) - әйберләрнең сыйфат билгеләрен, күләмен исем белән кушып дөрес әйтә.

Уртача дәрәҗә (2-2.6) - 1-2 билгесен әйтә.

Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2) - әйберләрнең билгеләрен, күләмен рус телендә әйтә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сарап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

1. Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз".

"Син кем?" соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә. К нам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться: -Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля (Коля). -Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай (әйе, мин кыз).

2. ***Уен ситуациясе "Кунак каршылыйбыз ".***

а) Тәрбияче: К нам идут гости.
Спроси. "Кто там?". "Кем анда?" - Мин әби (бабай).
"Позови бабушку (дедушку)". - Әби (бабай) кил монда.
"Поздоровайся с бабушкой (дедушкой)" - Исәнме, әби (бабай).
"Спроси у бабушки (дедушки) как дела?" - Әби (бабай) хәлләр ничек? - Әйбәт, рәхмәт.
"Предложи бабушке (дедушке) сесть". - Әби (бабай) утыр.
"Предложи бабушке (дедушке) пить чай" - Мә, чәй, эч.
Скажи: "До свидания!" Сау бул, әби! (бабай).
б) Балага "кунак" белән исәнләшергә, хәлен сорарга, чакырып утыртырга, сыйларга ("аша,эч") һәм саубуллашырга тәкъдим ителә.
Эш дәфтәрендәге 3 нче биремне кулланып була.

1. ***Уен ситуациясе "Кунакларны сыйла".***

Угости Акбай хлебом, Мияу молоком.
-Мә, Акбай ипи, аша. - Рәхмәт.
-Мә, Мияу сөт, эч. - Рәхмәт.
Эш дәфтәрендәге 16 нчы биремне кулланып була.

2. ***Уен ситуациясе "Бер - береңне сыйла ".***

(Ашамлык муляжлары кулланып)

"Угости яблоком".
- Мә, алма, аша. - Рәхмәт.
"Спроси, яблоко вкусное?"
- Алма тәмле? - Әйе, тәмле.
Эш дәфтәрендәге 6 нчы биремне кулланып була.

3. ***Уен ситуациясе "Уенчыклар илендә"***

1 . Ты пришел в магазин игрушек. Попроси игрушку, которая тебе нравится.
-Куян бир (әле).- Рәхмәт.
2. Предложи поиграть с игрушкой.
- Мә, туп, уйна. - Рәхмәт.
3. Позови друга, предложи помыть игрушку.
-Коля, кил монда. - Мә, туп, ю.
4. Поменяйтесь игрушками. Попроси у друга игрушку, предложи ему свою .
- Коля, туп бир - Мә, туп.
- Рәхмәт.
Югары дәрәҗә (2,7-3) - аралаша, сөйләм күнекмәләрен актив куллана.
Уртача дәрәҗә (2-2,6) - тәрбияче ярдәмендә аралаша.
Уртачадан түбән дәрәҗә (1-2) - аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында зурлар, уку елы башында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының

№	Балаларның исем, фамилиясе	**Сүз байлыгы**		**Бәйләнешле сөйләм**			**Бар лы-гы**	**Урт ача балл**
		“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме”, “сау бул”, “рәхмәт”. “исәнмесез”, “ сау булыгыз”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)		
1.								
2.								
3.								
4.								

Нәтиҗәләрне билгеләү		
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.	
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.	
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.	

1.“Уйный – уйный үсәбез” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.

(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. ***Дидактик уен “Бу нәрсә?”***

   (Лексика: аш, ботка, сөт, кашык, тәлинкә, чынаяк).
   Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? (“Аш”...)

2. ***Дидактик уен “Кәрзиндә нәрсә бар?”***

   (Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).
   Уен эчтәлеге: Куян кәрзин белән яшелчәләр һәм җиләк-җимеш алып килгән. Куян сорый: “Нәрсә бар?” (“Кәбестә”...)

3. ***Дидактик уен “Нәрсә юк?”.***

   (Лексика: кишер, суган, бәрәңге, кыяр, кәбестә, алма).
   Куян бер яшелчә муляжын яшереп куя: “Нәрсә юк?”. Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. ***Дидактик уен “Дөресен әйт”.***

   (Лексика: күлмәк, чалбар, сарафан, өстәл, урындык, карават).
   Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрнең исемен атый һәм күрсәтә.
   Югары балл (2.7-3) — сүз байлыгы җитәрлек, яшелчәләр, савыт-сабалар, киемнәр, өй җиһазлары атамаларын аңлап дөрес күрсәтә, исемнәрен әйтә һәм куелган сорауларга җавап бирә.

Уртача балл (2-2,6) - сүз байлыгы бар, кайбер сорауларга тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.
Уртачадан түбән балл (1-2) - аңлый, русча җавап бирә.

2. Ягымлы сүзләр куллану (“Исәнме”, “Сау бул”, “Рәхмәт”, “Исәнмесез”, “ Сау булыгыз”).

Ситуатив күнегүләр (уртанчылар төркемендәге ягымлы сүзләр бүлеген кара):

а) Поздоровайся с Акбаем.

б) Спроси как дела у Акбая.

в) Скажи спасибо Акбаю. Спроси как дела.

г) Попрощайся с Акбаем.

д) Поздоровайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

е) Попрощайся с воспитателем, Мияу и Акбай.

Югары балл (2.7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – уен ситуацияләрен тәрбияче ярдәмендә төзи.

Уртачадан түбән балл (1-2) – аңлый, җавап бирә алмый.

3. Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал).

Балаларның боерыкларны бирә белү күнекмәләрен тикшерү. Балалар бер-берсенә боерык бирәләр. Саша, аша! – Саша ашау хәрәкәтләре күрсәтә. Алга таба Саша үзе башка балага боерык бирә һәм шундый тәртиптә дәвам итеәә.

(Лексика: кил, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал).

Югары балл (2,7-3) – 8-9 сүз.
Уртача балл (2-2.6) – 5-6 сүз.
Уртачадан түбән (1-2) – 1-2 сүз.

4. Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

1. ***Сюжетлы-рольле уен “Кибет”***

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куя белүләрен максат итеп куясың. Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

2. ***Дидактик уен “Нинди?”.***
Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.
Әйберләрне билгесен ачыклау өчен бирелә торган сорауга аңлап җавап бирү һәм ул сорауларны үзлектән куя белү.
(Лексика: нинди? кызыл, сары, яшел, зәңгәр).
3. ***Дидактик уен “Ничә?”.***

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

4. ***Дидактик уен “Дөрес сана”.***

Тәрбияче уенчыклар, муляжлар, укыту методик комплектындагы күрсәтмә рәсемнәрне санарга тәкъдим итә. Балалар бер-берсенә сорау бирәләр һәм җавап бирәләр. Шулай ук, сорауны тәрбияче үзе дә бирә ала. *“Ничә...?”.*

Югары балл (2,7-3) – диалогта 3 сорауны да аңлап куллана.
Уртача балл (2-2.6) – диалогта 2 сорауны аңлап куллана.
Уртачадан түбән (1-2) – диалогта 1 сорауны аңлап куллана.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау).

1. ***Уен ситуациясе “Әйдәгез танышабыз”.***

“Син кем?” соравына аңлап җавап бирүе билгеләнә.
К вам пришла новая кукла, она хочет с вами познакомиться:

- Исәнмесез. Мин Алсу. Син кем? (Мин Оля яки Коля).
- Мин Алсу, мин кыз. Син кыз? (Юк, мин малай).

2. <u>Уен ситуациясе “Кунак каршылыйбыз”.</u>

а)Тәрбияче:

- К нам идут гости. Спроси. “Кто там?”. “Кем анда?”
- Мин Акбай.
- Позови Акбая.
- Акбай, кил монда.

б)У Акбая сегодня день рождение. Подари свою игрушку

- Акбай, мә кызыл туп.
- Рәхмәт.

в) Угости гостей супом или кашей.

- Мә, аш (ботка) (аша).

г)Что бы сьесть угощение попроси ложку.

- Кашык бир.
- Нинди кашык?
- Зур, матур, зәңгәр кашык.
- Рәхмәт.

3. <u>Уен ситуациясе “Кибеттә”.</u>

Бала белән бала аралашуы тикшерелә.

- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Аю бир.
- Нинди аю?
- Зур аю, чиста аю, матур аю.
- Ничә?
- Ике аю.
- Мә, ике аю.
- Рәхмәт.
- Сау бул.

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
<u>Уртачадан түбән (1-2)</u> – аңлый, русча җавап бирә.

Уку елы ахырында мәктәпкә әзерлек төркеме балаларының “Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча татар телен үзләштерү дәрәҗәләрен билгеләү.

№	Балаларның исем, фамилиясе	Сүз байлыгы		Бәйләнешле сөйләм			Бар лы-гы	Ур та ча бал л
		“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану. (Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)	Ягымлы сүзләр куллану (“исәнме” “исәнмесез”, “сау бул”, “сау булыгыз”, “рәхмәт”, “зур рәхмәт”, “хәерле көн” “хәлләр ничек?”, “әйбәт”)	Боерыкны бирә белү (кил, утыр, сикер, уйна, ю, аша, эч, ки, сал, бие, җырла, йөгер, йокла)	Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау куя белү. (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)	Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь иү, раслау)		
1.								
2.								
3.								

Нәтиҗәләрне билгеләү		
Югары дәрәҗә 2,7 дән 3 кә кадәр	Бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.	
Уртача дәрәҗә 2 дән 2,6 га кадәр	Сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.	
Уртачадан түбән дәрәҗә 1 дән 2 гә кадәр	Аңлый, русча җавап бирә.	

1.“Без инде хәзер зурлар, мәктәпкә илтә юллар” проекты буенча өйрәнгән лексиканы сөйләмдә куллану.
(Өйрәнгән темалар буенча биш – алты рәсем яисә предмет күрсәтелә, татарча исемнәрен әйтергә кушыла)

1. ***Дидактик уен “Бу нәрсә?”***

   (Лексика: тычкан, бүре, төлке, керпе, тавык, әтәч, үрдәк, аю).

   Уен эчтәлеге: Тәрбияче рәсемнәргә күрсәтеп сорый:

- Бу нәрсә? (“бүре”...)

2. ***Дидактик уен “Портфельдә нәрсә бар?”***

   (Лексика: китап, дәфтәр, рәсем, мәктәп).

Уен эчтәлеге: Тәрбияче портфельдән рәсемнәр яки предмет алып күрсәтә, исемен сорый:

-Портфельдә нәрсә бар?- (“Дәфтәр бар”...)

3. ***Дидактик уен “Портфельдә нәрсә юк?”***

Бала нәрсә юклыгын әйтергә тиеш. Уенны рәсемнәр кулланып та үткәрергә була.

4. ***Дидактик уен “Дөресен әйт”***

(Лексика: чәк- чәк, өчпочмак, бәрәңге, аш, ботка, су).

Уен эчтәлеге: Балага рәсемнәр бирелә. Бала рәсемнәрне атый.

Югары балл (2.7-3) — 10-14 сүз.

Уртача балл (2-2,6) – 7-9 сүз.

Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-6 сүз.

2. Ягымлы сүзләр куллану

(“Исәнме”, “Исәнмесез”, “Сау бул”, “Сау булыгыз”, “Рәхмәт”, “Зур рәхмәт”,

“Хәерле көн”,“Хәлләр ничек?”, “Әйбәт”)

Ситуатив күнегү:

Телефоннан сөйләшү.

Эш дәфтәрендәге 1 нче биремне кулланып була.

Югары балл (2,7-3) — бала сөйләмдә ягымлы сүзләрне урынлы куллана.

Уртача балл (2-2,6) – тәрбияче ярдәмендә җавап бирә.

Уртачадан түбән балл (1-2) – аңлый, сорауларга җавапны русча бирә.

3. Боерыкны бирә белү.
(Лексика: кил монда, утыр, сикер, ю, аша, эч, уйна, ки, сал, йөгер, бие, җырла, йокла).

Дидактик уен: “Командир”

Эш дәфтәрендәге 9 нчы биремне кулланып була.

Бер бала икенче балага боерык бирә. Мәсәлән:

-Коля, сикер! (Коля сикереп күрсәтә).

-Коля, син нишлисең?(Колядан сорый) – Мин сикерәм.

-Коля нишли? (Башка баладан сорый) – Коля сикерә.

Югары балл (2,7-3) — 11-13 сүз белән боерык бирә, син нишлисең, нишли сорауларын бирә белә.

Уртача балл (2-2,6) – бары боерык бирә, сорауларны куя алмый.

Уртачадан түбән балл (1-2) – 1-5 сүз белән боерык бирә, сорауларны русча әйтә.

4. **Уен ситуацияләрендә үзлектән сорау бирә белү.**
(Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә? Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли? Кая барасың?)

1. Уен ситуацияләре:

а) “Кибет” (Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?)

б) “Телефоннан сөйләшү” (Кая барасың? Син нишлисең?)

в) “Танышу” (Син кем? Бу кем? Бу нәрсә? Нишли?)

2. Сюжетлы-рольле уен “Кибет”

Балаларга рус телендә кибет уены үткәрү аңлатыла һәм өч төп сорауны куллана белүләре тикшерелә.Уен яшелчә, киемнәр, савыт-саба, өй җиһазлары, йорт кошлары, уенчык рәсемнәре кулланып үткәрелә.

(Лексика: Нәрсә кирәк? Нинди? Ничә?).

2. ***Дидактик уен "Нинди?".***
Тикшерүдә сорауларны аерым кулланып та үткәрергә була.

(Лексика: кызыл, сары, яшел, зәңгәр, ак, кара).

3. ***Дидактик уен "Сана".***

Санау күнекмәләрен билгеләү (1- 10 кадәр).

Югары балл (2,7-3) – сорауларны аңлап куллана.
Уртача балл (2-2,6) – аңлый, тәрбияче ярдәме белән куллана.
Уртачадан түбән (1-2) – русча җавап бирә.

5. Аралаша белү (ягымлы сүзләр әйтү, чакыру, сыйлау, сорап алу, тәкъдим итү, инкарь итү, раслау)

1. ***Уен ситуациясе "Әйдәгез танышабыз"***
- Исәнмесез. Син кем? - (Мин Оля яки Коля).
- Мин кыз. Син кыз? - (Юк, мин малай).
- Сиңа ничә яшь?- (6 (7) яшь).

2. ***Уен ситуациясе "Телефоннан сөйләшү".(диалогны сан, сыйфат, күләм берәмлеге кертеп баетырга була)***
- Исәнме. Хәлләр ничек?
- Әйбәт.
- Нишлисең?
- Мин уйныйм. Син нишлисең?
- Мин ашыйм.
- Нәрсә?
- Алма ашыйм.
- Алма тәмле(ме)?
- Әйе, алма тәмле.
- Сау бул.

3. ***Уен ситуациясе "Кая барасың?"*** (*мәктәп, кафе, цирк һ.б.*)
- Исәнме! Хәлләр ничек?
- Әйбәт, рәхмәт.
- Кая барасың?
- Кафега барам.
- Кафеда нәрсә бар?
- (ашамлыклар атарга мөмкин)
- Саша нишли?
- Саша бәрәңге ашый.

4.***Ситуатив күнегү.***

а) Син нишлисең?

- Мин биим (утырам, сикерәм, ашыйм, эчәм, уйныйм, йөгерәм, җырлыйм, йоклыйм).
-

<u>Югары балл (2,7-3)</u> – бала сөйләмдә актив, үзлектән сорау бирә, яхшы аралаша.
<u>Уртача балл (2-2.6)</u> – сүз байлыгы бар, тәрбияче ярдәмендә аралаша.
<u>Уртачадан түбән (1-2)</u> – аңлый, русча җавап бирә.

Кушымта №2

Тематик план
Уртанчылар төркеме (татар теле) проект «Минем өем»

Эшчәнлек №	Тема		Сәгать саны	Уздыру вакыты
1	Танышу	Танышу	1	сентябрь 1 атна
2		Кабинет буенча экскурсия	1	сентябрь 1 атна
3		Кабинеттагы уенчыклар	1	сентябрь 1 атна
4		Уеннар уйнау	1	сентябрь 2 атна
5		Татарча әкият карау	1	сентябрь 2 атна
6		Уеннар уйнау	1	сентябрь 2 атна
7 8	Гаилә	Минем гаиләм	2	сентябрь 3 атна
9		«Әкият илендә»	1	сентябрь 3 атна
10 11		Малай, кыз	2	сентябрь 4 атна
12		Минем туганнарым	1	сентябрь 4 атна
13		Бу өйдә кем яши?	1	октябрь 1 атна
14		«Әкият илендә»	1	октябрь 1 атна
15		Әйдәгез, танышыйк	2	октябрь 2 атна
16		«Әкият илендә»	1	октябрь 2 атна
17 18		Тату гаилә	2	октябрь 3 атна
19		Өстәл театры «Гаилә»	1	октябрь 3 атна
20 21		Минем дуслар	2	октябрь 4 атна
22		Әйдәгез, дуслашыйк	1	октябрь 4 атна
23 24		Әйе, юк	2	октябрь 5 атна
25		«Качышлы уйныйбыз»	1	октябрь 5 атна
26 27		Кунак килгән	2	ноябрь 1 атна
28 29		Әйдәгез, уйныйбыз	2	ноябрь 2 атна
30		Дөрес әйт	1	ноябрь 2 атна
31 32		Безнең кунаклар	2	ноябрь3 атна
33		Шалкан әкияте	1	ноябрь3 атна
34	Ашамлыклар	Әби күчтәнәче	1	ноябрь 4 атна
35		Бабай күчтәнәче	1	ноябрь 4 атна
36		Безнең кунаклар	1	ноябрь 4 атна
37 38		Сөт, чәй	2	декабрь 1 атна
39		«Әкият илендә»	1	декабрь 1 атна
40		Дустыңны сыйла	1	декабрь 2 атна
41		Рәхмәт әйт	1	декабрь 2 атна

42		«Әкият илендә»	1	декабрь 2 атна
43		Песине сыйла	1	декабрь 3 атна
44		Кунак сыйлау	1	декабрь 3 атна
45		«Тәмле кафесында»	1	декабрь 3 атна
46		Кунакны ашат	1	декабрь 4 атна
47		Чәй табынында	1	декабрь 4 атна
48		«Азат кунак чакыра»	1	декабрь 4 атна
49		Мияу күчтәнәче	1	декабрь 5 атна
50		Сыйланабыз	1	декабрь 5 атна
51	Уенчыклар	Серле тартма	1	гыйнварь 3 атна
52		Туплар белән уйныйбыз	1	гыйнварь 3 атна
53		«Әкият илендә»	1	гыйнварь 3 атна
54 55		Зур – кечкенә	2	гыйнварь 4 атна
56		«Әкият илендә»	1	гыйнварь 4 атна
57		Күңел счу кичәсе – “Туган көн”.	1	гыйнварь 5 атна
58		Курчак кунакка килгән	1	гыйнварь 5 атна
59		«Әкият илендә»	1	гыйнварь 5 атна
60 61		Уенчыклар кибете	2	февраль 1 атна
62		«Паркка сәяхәт»	1	февраль 1 атна
63 64		Яңа уенчыклар	2	февраль 2 атна
65		Уйныйбыз	1	февраль 2 атна
66		Без уйнарга яратабыз	1	февраль 3 атна
67		Уйныйбыз	1	февраль 3 атна
68		«Әкият илендә»	1	февраль 3 атна
69		Мияуга бүләк	1	февраль 4 атна
70		«Уенчыклар үпкәләгән»	1	февраль 4 атна
71 72		Бүләкләр	2	март 1 атна
73		«Әкият илендә»	1	март 1 атна
74 75		Уйна	2	март 2 атна
76		Уенчыклар юабыз	1	март 3 атна
77		Уенчык нинди?	1	март 3 атна
78		Серле тартма	1	март 3 атна
79 80		Уенчык ю!	2	март 4 атна
81		«Акбай һәм Мияу мажаралары»	1	март 4 атна
82 83		Әйдәгез уйныйбыз	2	март 5 атна
84		«Әкият илендә»	1	апрель 1 атна
85 86	Саннар	Саннар	2	апрель 2 атна
87		Уйныйбыз да, саныйбыз да	1	апрель 2 атна
88		Уенчыклар	1	апрель 3 атна
89		Ничә уенчык?	1	апрель 3 атна
90		«Уйный-уйный саныйбыз»	1	апрель 3 атна
91	Кабатлау	Бергәләп уйныйбыз	1	апрель 4 атна
92		Кунак чакырабыз	1	апрель 4 атна
93		Күңелле ял итәбез	1	апрель 4 атна

94		Без татарча сөйләшәбез	1	апрель 5 атна
95		Бу өйдә кем яши?	1	апрель 5 атна
96		«Әкият илендә»	1	апрель 5 атна
97		Без театр уйныйбыз	1	май 2 атна
98		«Шалкан» әкиятен сәхнәләштерү	1	май 2 атна
99 100 101		Бергәләп уйныйбыз	2	май 3 атна
102-107		Үткән темаларны кабатлау	6	май 3-4 атна
108		Күңелле ял итәбез	1	май 5 атна

Кушымта №3

Тематик план.
Зурлар төркеме (татар теле) проект «Уйный-уйный үсәбез »

Эшчәнлек №	Тема		Сәгать саны	Уздыру вакыты
1-3	Кабатлау	Әйдәгез уйныйбыз	3	сентябрь 1 атна
4-6		Үткәннәрне кабатлау	3	сентябрь 2 атна
7		Минем өем	1	сентябрь 3 атна
8		Кем юк?	1	сентябрь 3 атна
9		Шалкан әкияте	1	сентябрь 3 атна
10	Яшелчәләр	Кишер үстерәбез.	1	сентябрь 4 атна
11		Куян күчтәнәче	1	сентябрь 4 атна
12		Баллы кишер	1	сентябрь 4 атна
13		Нинди кишер?	1	сентябрь 5 атна
14		Сыйланабыз	1	сентябрь 5 атна
15		«Әкият илендә»	1	октябрь 1 атна
16		Серле кәрзин	1	октябрь 2 атна
17		Сыйлыйбыз	1	октябрь 2 атна
18		Бар матур бакча	1	октябрь 2 атна
19		Серле янчык	1	октябрь 3 атна
20		Серле кәрзин	1	октябрь 3 атна
21		Әкият илендә	1	октябрь 3 атна
22		Бар матур бакча	1	октябрь 4 атна
23		Без хезмәт яратабыз	1	октябрь 4 атна
24		«Әкият илендә»	1	октябрь 4 атна
25		Яшелчәләр кибете	1	октябрь 5 атна
26		Бар безнең бакчабыз	1	октябрь 5 атна
27		Уйный-уйный эшлибез	1	октябрь 5 атна
28 29		Төсләр дөньясы	2	ноябрь 1 атна ноябрь 2 атна
30		Яшелчә салаты	1	ноябрь 2 атна
31		Юл маҗаралары	1	ноябрь 2 атна
32		Яшелчә ю	1	ноябрь 3 атна
33		Яшелчәләр кибете	1	ноябрь 3 атна
34		Кем эшләми, шул ашамый	1	ноябрь 3 атна
35		Уйныйбыз да, җырлыйбыз да	1	ноябрь 4 атна
36		Кемгә нәрсә кирәк?	1	ноябрь 4 атна
37		Уңыш бәйрәме	1	ноябрь 4 атна
38		Бабай кунакка килгән	1	ноябрь 5 атна

39	Ашамлыклар	Ашамлыклар	1	декабрь 1 атна
40		«Әкият илендә»	1	декабрь 1 атна
41		Ашханә	1	декабрь 2 атна
42		Аю кунакка килгән	1	декабрь 2 атна
43		Аш бүлмәсе	1	декабрь 2 атна
44		Кибеттә	1	декабрь 3 атна
45		Кем нәрсә ярата?	1	декабрь 3 атна
46		«Әкият илендә»	1	декабрь 3 атна
47	Савыт-саба	Савыт-саба	1	декабрь 4 атна
48		Курчак, Алиягә булыш	1	декабрь 4 атна
49		Өч аю	1	декабрь 4 атна
		Дөрес әйт	1	декабрь 5 атна
		Сыйлыйбыз		декабрь 5 атна
50		Төсле тәлинкә, төсле кашык	1	гыйнварь 3 атна
51		Туган көн	1	гыйнварь 3 атна
52		«Әкият илендә»	1	гыйнварь 3 атна
53		Чәй табыны әзерлибез	1	гыйнварь 4 атна
54		Төсле чынаяклар	1	гыйнварь 4 атна
55		«Әкият илендә»	1	гыйнварь 4 атна
56		Курчак белән уйныйбыз	1	гыйнварь 5 атна
57		Савыт-саба кибете	1	гыйнварь 5 атна
58		Чисталыкта- матурлык	1	гыйнварь 5 атна
59	Киемнәр	Туган көнгә яңа киемнәр	1	февраль 1 атна
60		Курчакны киендер	1	февраль 1 атна
61		Киемнәр кибетендә	1	февраль 1 атна
62		Яңа киемнәр	1	февраль 2 атна
63		Без киенәбез	1	февраль 2 атна
64		Курчак белән уйныйбыз	1	февраль 2 атна
65		Киенергә ярдәм ит	1	февраль 3 атна
66		Киемнәр кибете	1	февраль 3 атна
67		«Әкият илендә»	1	февраль 3 атна
68		Алия йокларга җыена	1	февраль 4 атна
69		Шаян уенчыклар	1	февраль 4 атна
70		Курчакны йоклат	1	февраль 5 атна
71 72	Шәхси гигиена	Хәерле көн	2	март 1 атна
73		Әкият илендә	1	март 1 атна
74		Курчак белән уйныйбыз	1	март 2 атна
75		Ни өчен киемнәр югалган?	1	март 2 атна
76	Өй җиһазлары	Өстәл театры «Өч аю»	1	март 3 атна
77		Өй җиһазлары	1	март 3 атна
78		Әкият илендә	1	март 3 атна
79		Җиһазлар кибете	1	март 4 атна
80		Аюлар бездә кунакта	1	март 4 атна
81		«Маша һәм өч аю»	1	март 4 атна
82 83		Уйный-уйный өйрәнәбез	2	март 5 атна
84 85	Бәйрәм	Уенчыклар иленә сәяхәт	2	апрель 1 атна апрель 2 атна
86		Уенчыклар кибете	1	апрель 2 атна

87		«Әкият илендә»	1	апрель 2 атна
88		Туган көнгә бүләкләр	1	апрель 3 атна
89		Курчакның туган көне	1	апрель 3 атна
90		Туган көн	1	апрель 3 атна
91 92		Уйнарга яратабыз	2	апрель 4 атна
93		«Әкият илендә»	1	апрель 4 атна
94		Син нәрсә яратасың?	1	апрель 5 атна
95		Яраткан уенчыгым	1	апрель 5 атна
96		Кем нәрсә ярата?	1	апрель 5 атна
97 98		Уйный уйный үсәбез	2	май 1 атна
99		Нәрсә бар?	1	май 2 атна
100		Бар, юк	1	май 2 атна
101-103		Үткән темаларны кабатлау	3	Май 3 атна
104-106	«Сабантуй»	Сабантуйга әзерләнәбез	2	май 4 атна
107		Күңелле Сабантуй уеннары	1	май 4 атна
108		Сабантуй бәйрәме	1	май 5 атна

Кушымта 4

Тематик план
Мәктәпкә әзерлек төркеме (татар теле) проект “Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар”

Эшчәнлек №		Тема	Сәгать саны	Уздыру вакыты
1-6		Үткән темаларны кабатлау.	6	сентябрь 1-2 атна
7		Әйдәгез, танышабыз.	1	сентябрь 3 атна
8		Хәерле көн.	1	сентябрь 3 атна
9		Мияу адашкан.	1	сентябрь 3 атна
10		Син кем?	1	сентябрь 4 атна
11		“Шалкан” әкиятен сәхнәләштерү.	1	сентябрь 4 атна
12		“Аю баласы дөнья белән таныша”	1	сентябрь 5 атна
13		Бу нәрсә?”	1	октябрь 1 атна
14		“Батыр Мияу белән куркак Куянкай”.	1	октябрь 1 атна
15		Уенчыклар кибетендә	1	октябрь 2 атна
16		Кем нишли?	1	октябрь 2 атна
17		Әкият иленлә	1	октябрь 2 атна
18		Уенчыклар йоклый	1	октябрь 3 атна
19		Дусларны сыйлыйбыз	1	октябрь 3 атна
20		Әкият илендә	1	октябрь 3 атна
21		Иптәшеңне сыйла	1	октябрь 4 атна
22		Нишлисең?	1	октябрь 4 атна
23		Телефоннан сөйләшү	1	октябрь 4 атна
24		Без сыйланабыз	1	октябрь 5 атна
25		Әйдәгез җырлыйбыз	1	октябрь 5 атна
26		Исемең әйтсәң, бирәм	1	октябрь 5 атна
27 28		Әйдәгез уйныйбыз	2	ноябрь 1 атна
29		Кунак килде	1	ноябрь 2 атна
30		Чакыр-сыйла	1	ноябрь 2 атна

31		“Юмарт аю”	1	ноябрь 2 атна
32 33		Кафега барабыз	2	ноябрь 3 атна
34		Әкият илендә	1	ноябрь 3 атна
35 36		Без кафеда	2	ноябрь 4 атна
37		Кафега барабыз	1	ноябрь 4 атна
38		Бәйрәм	1	декабрь 1 атна
39 40		Күңелле уеннар	2	декабрь 1 атна
41		Күңелле уеннар	1	декабрь 1 атна
42		Спорт бәйрәменә әзерләнәбез	1	декабрь 2 атна
43		Бәйрәмгә барабыз	1	декабрь 2 атна
44		Әкият илендә	1	декабрь 2 атна
45 46		Казанда спорт бәйрәме	2	декабрь 3 атна
47		Көчлеләр,кыюлар,җитезләр	1	декабрь 3 атна
48 49		Без циркта	2	декабрь 4 атна
50		Җәнлекләр спорт бәйрәмендә	1	декабрь 4 атна
51		Үзең турында сөйлә	1	декабрь 5 атна
52		Цирктагы җәнлекләр	1	декабрь 5 атна
53 54		Безнең дуслар	2	гыйнварь 3 атна
55		«Әкият илендә»	1	гыйнварь 3 атна
56 57		Үрдәк дусларын тапты	2	гыйнварь 4 атна
58		Циркта	1	гыйнварь 4 атна
59		Акбай чана шуа	1	гыйнварь 5 атна
60		Чана шуам	1	гыйнварь 5 атна
61		Шаян кошлар	1	гыйнварь 5 атна
62		Тауда	2	февраль 1 атна
63		Әкият илендә	1	февраль 1 атна
64		Әйдә, бие!	2	февраль 2 атна
65		Әкият илендә	1	февраль 2 атна
66 67		Без биибез	2	февраль 3 атна
68		Урманда зур концерт	1	февраль 3 атна
69		Мияуның бүлмәсен бизибез	1	февраль 4 атна
70		Әкият илендә	1	февраль 4 атна
71 72		Туган көнгә бүләк әзерлибез	2	март 1 атна
73		Акбай туган көнгә барырга әзерләнә	1	март 1 атна
74		Мияуның туган көне	1	март 2 атна
75		Мияуга бүләкләр	1	март 2 атна
76		Туган көн табынында	1	март 3 атна
77		Сыйланабыз	1	март 3 атна
78		Туган көн	1	март 3 атна
79 80		Сәяхәткә әзерләнәбез	2	март 4 атна
81 82		Күңелле сәяхәт	2	март 5 атна
83		Мияуга бүләк	1	март 5 атна

84		Күңелле сәяхәт	1	апрель 1 атна
85 86		Күңелле сәяхәт	2	апрель 2 атна
87		Урман китапханәсендә	1	апрель 2 атна
88		Мәктәптә	1	апрель 3 атна
89 90		Уку бүлмәсе	2	апрель 3 атна
91		Нәрсә кирәк	1	апрель 4 атна
92		Портфельне тутыр	1	апрель 4 атна
93		Мәктәптә	1	апрель 4 атна
94		Өстәл театры «Шалкан»	1	апрель 5 атна
95		«Шалкан» әкиятен сәхнәләштерү	1	апрель 5 атна
96		«Әкият илендә»	1	апрель 5 атна
97		Өстәл театры «Теремкәй»	1	май 1 атна
98		«Теремкәй» әкиятен сәхнәләштерү	1	май 1 атна
99		Өстәл театры «Кем нәрсә ярата?»	1	май 2 атна
100 101		«Кем нәрсә ярата?» әкиятен сәхнә-ләштерү	1	май 2 атна
102		«Кем нәрсә ярата?»	1	май 2 атна
103		Белем иленә сәяхәт	1	май 3 атна
104		Могҗизалар кыры	1	май 3 атна
105		Без театр уйныйбыз	1	май 4 атна
106 -107		Татарча сөйләшәбез	2	май 4 атна
108		“Без инде хәзер зурлар – мәктәпкә илтә юллар”	1	май 5 атна

Кушымта №5

Татар теле кабинетында предметлы-үстерүче тирәлекне оештыру үзенчәлекләре

1. РФ и ТР символикасы (герб, флаг).
2. РФ и ТР президентларының фотографияләре.
3.Татар, рус, мари, удмурт, чуваш милли киеменнән курчаклар.
4. ТР башкаласы Казан шәһәре турында информацион һәм күрсәтмә материал (альбомнар, китаплар, открыткалар, иллюстрацияләр).
5. ТР турында информацион һәм күрсәтмә материал (шәһәрләр, аларның истәлекле урыннары, хайваннар һәм үсемлекләр дөньясы).
6. Татарстан, Россия, Башкортостан, Чувашия, Удмуртия, Мари-Эл, Мордовия турында информацион һәм күрсәтмә материал (папкалар, дидактик, хәрәкәтле уеннар).
7. Татар язучыларының һәм шагыйрьләренең портретлары һәм әсәрләре.
8. Татар халык әкиятләре.
9.Татар милли орнаментларының үрнәкләре (7 элемент): лалә, яфрак, кыңгырау, канәфер чәчәге, өч яфрак, чалмабаш, гөлҗимеш.
10. Татар милли орнаментлары белән таныштыру өчен дидактик уеннар: 1. «Бизәкне төзе»; 2. «Парын тап»; 3. «Тап һәм ата»; 4. «Киемне бизә» (түбәтәй, калфак, читек, камзул һ.б.).
11. Яшелчә һәм җиләк-җимеш муляжлары.
12.Уенчыклар: йорт хайваннары, кыргый хайваннар, савыт-саба, җиһаз, предметлы уенчыклар.
13. УМК буенча дидактик уеннар: «Бер һәм күп», «Кем нәрсә эшли», «Курчакны киендер», «Яшелчәләр», «Жиләк-жимешләр», «Кечкенә рәсемнәрне таратып сал», “Кәрзиндә нәрсә бар?”, “Төсе буенча тап”, “Бу кем?”, “Бу нәрсә?” һ.б.

14.Журналлар: «Мәгариф», «Салават күпере».
15.Документация: портфолио, папкалар, диагностика һәм аның өчен инструментарий, анкеталар, планнар: перспектив һәм календарь, еллык, УМКны тормышка ашыру, рус телле тәрбиячеләрне татар теленә өйрәтү.
16.Уеннар тупланган папкалар: хәрәкәтле уеннар, халык уеннары, бармак уеннары.

Кушымта №6

Бәйрәмнәр

№	**Бәйрәмнең исеме**	**Үткәрү вакыты**
1.	“1 нче сентябрь – белем көне”.	Сентябрь
2.	“Көз бәйрәме”	Октябрь
3.	“Әнием – матурым”. Әниләр көненә багышланган бәйрәм.	Ноябрь
4.	«23 февраль – Ватанны саклаучылар көн». Ватанны саклаучылар көненә багышланган бәйрәм.	Февраль
5.	«Муса Җәлилгә багышлан» – хәтер кичәсе.	Февраль
5.	“Туган телем – бөек анам теле.” Халыкара телләр көненә багышланган бәйрәм.	Февраль
6.	8 Март- әниләр бәйрәме!	Март
7.	“ Нәүрүз” бәйрәме	Апрель
8.	“Без – Тукай оныклары”. Татар халкының бөек шагыйре Габдулла Тукайның туган көненә багышланган бәйрәм.	Апрель
9.	“9 май- Җинү бәйрәме!”	Май
10.	Без – бәхетле балалар!” Балаларны яклау көненә багышланган бәйрәм.	Май
11.	“Сабан туе – хезмәт туе”. Татар халкының милли бәйрәме.	Июнь

Кушымта №7

Уртанчылар төркеменең «Минем өем» укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар.

1.А4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, әби, әти, әни, малай, кыз.	Һәрберсе 1 данә
	Зур уенчыклар: курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чәй, сөт.	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина. курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина – пычрак уенчыклар.	Һәрберсе 1 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: «Куян өйгә керә, өйдә аю утыра». «Куян өйдән чыга, саубуллаша».	Һәрберсе 1 данә

	Рәсемнәр: 1 куян, 2 куян, 3 куян, 4 куян, 5 куян; 1 аю, 2 аю, 3 аю, 4 аю, 5 аю; 1 курчак, 2 курчак, 3 курчак, 4 курчак, 5 курчак; 1 туп, 2 туп, 3 туп, 4 туп, 5 туп; 1 машина, 2 машина, 3 машина, 4 машина, 5 машина; 1 песи, 2 песи, 3 песи, 4 песи, 5 песи; 1 эт, 2 эт, 3 эт, 4 эт, 5 эт.	Һәрберсе 1 данә
2.А3 форматында өй рәсеме.	Өй макеты	1 данә
3. А 5 фарматында таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Бабай, әби, әти, әни, малай, кыз.	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Ипи, алма, чәй, сөт.	Һәрберсе 15 данә
	«Уенчыклар» Курчак, куян, аю, туп, песи, эт, машина.	Һәрберсе 15 данә
4. Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.	Битлекләр: бабай, әби, әти, әни, малай, кыз, куян, аю, песи, эт.	Һәрберсе 15 данә
	Бармак уеннары өчен атрибутлар: бабай, әби, әти, әни, малай, кыз, эт Акбай, песи Мияу, аю, куян.	Һәрберсе 15 данә

Зурлар төркеменең «Уйный-уйный үсәбез» укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар.

1.А4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәр («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Уенчыклар» Зур уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә уенчыклар: курчак, туп, машина - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет.	Һәрберсе 1 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Җиләк-җимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл, банан, апельсин, виноград, груша. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл.	Һәрберсе 1 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 1 данә
	«Киемнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә

	Кечкенә рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	
	«Төсләр» Палитра: зәңгәр, кызыл, сары, яшел.	Һәрберсе 1 данә
	«Саннар» (1-10)	1 данә
2. А 5 фарматында таратма рәсемнәр.	«Минем гаилә» Малай, кыз рәсемнәре: («Курчакны киендер» уены. Кыз, малай өчен киемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), футболка, шорты, чалбар, сарафан - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Ашамлыклар» Аш, ботка, чәк-чәк, конфет.	Һәрберсе 15 данә
	«Савыт-саба» Зур рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кашык, тәлинкә, чынаяк - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Җиләк-җимешләр» Зур рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл. Кечкенә рәсемнәр: яшел алма, сары, кызыл.	Һәрберсе 15 данә
	«Яшелчәләр» Зур рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә. Кечкенә рәсемнәр: кишер, бәрәңге, суган, кыяр, кәбестә.	Һәрберсе 15 данә
	«Киемнәр» Зур рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: күлмәк (кызларныкы, малайларныкы), чалбар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
	«Өй җиһазлары» Зур рәсемнәр: карават, урындык, өстәл - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә). Кечкенә рәсемнәр: кровать, стул, стол - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 15 данә
3.Буяу өчен график рәсемнәр	1 аю, 2 куян, 2 машина, 2 курчак, 3 бәрәңге, 4 кәбестә, 4 курчак, 5 песи, 6 алма, 6 кыяр, 7 туп, 7 бәрәңге, 8 кишер, 9 суган, 10 эт.	Һәрберсе 15 данә
4.Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.	Битлекләр: кишер, суган, кыяр, бәрәңге, кәбестә, алма.	Һәрберсе 15 данә
5. Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.	1.Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Өч аю»: эти аю, әни аю, бала аю. 2. Өстәл театры өчен атрибутлар (конус формасында): «Кем нәрсә ярата»: песи, эт, аю, куян. өстәл (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); урындык (зур, уртача зурлыкта, кечкенә); карават (зур, уртача зурлыкта, кечкенә).	Һәрберсе 15 данә

Мәктәпкә әзерлек төркеменең «Без инде хәзер зурлар-мәктәпкә илтә юллар” укыту методик комплекты буенча күрсәтмә, таратма материаллар.

1. А4 форматында күрсәтмә рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, әтәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 1 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл, сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 1 данә

	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгерә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгерә, куян сикерә, тычкан ашый, этәч җырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, әни кул юа, әти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, әби утыра, бабй йоклый.	Һәрберсе 1 данә
2. А 5 фарматында таратма рәсемнәр.	Үрдәк, бүре, этәч, тавык, зур тычкан, кечкенә тычкан, китап, альбом, клей, линейка, ручка, карандаш, пенал, дәфтәр, кофе, пицца, бәрәңге фри, өчпочмак.	Һәрберсе 3 данә
	Шарлар - (зәңгәр, кызыл төсләрдә).	Һәрберсе 3 данә
	Шарлар - (сары, яшел төсләрдә).	Һәрберсе 3 данә
	Сюжетлы рәсемнәр: куян чана шуа, аю чана шуа, бүре чана шуа, төлке чана шуа, үрдәк чана шуа, тавык чана шуа, тычкан чана шуа, төлке бии, керпе йоклый, бүре йөгерә, төлке утыра, керпе уйный, аю йоклый, песи сөт эчә, эт ашый, төлке йөгерә, куян сикерә, тычкан ашый, этәч җырлый, кыз кул юа, малай китап укый, кыз китап укый, төлке китап укый, куян китап укый, әни кул юа, әти йоклый, малай утыра, кыз бит юа, әби утыра, бабай йоклый.	Һәрберсе 4 данә
3. 8x10 форматындагы пиктограммалар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчә, уйный, сикерә, йөгерә, укый, рәсем ясый, җырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, әби, бабай.	Һәрберсе 2 данә
4. 15x20 форматындагы пиктограммалар	Бии, йоклый, утыра, ашый, эчә, уйный, сикерә, йөгерә, укый, рәсем ясый, җырлый, чана шуа, мин, кыз, малай, әби, бабай, куян, төлке, песи, эт, аю, этәч, тавык, үрдәк, керпе, тычкан.	Һәрберсе 1 данә
5. Театр эшчәнлеге өчен атрибутлар.	Битлекләр: төлке, курчак, туп, тавык, этәч, бүре, керпе, үрдәк, тычкан, әби, бабай, кыз, малай, эт, песи, әни, әти, шалкан. «Шалкан» өстәл театры атрибутлары: Әби, бабай, кыз, малай, эт, песи, әни, әти, тычкан, шалкан.	Һәрберсе 6 данә Һәрберсе 1 данә

Укуты- методик әсбаплар

Закирова К.В. Мортазина Л.Р. методик кулланма Балачак - уйнап-көлеп үсәр чак – Казан, 2011.

Закирова К.В.Балалар бакчасы тәрбиячеләре һәм әти-әниләр өчен хрестоматия Балачак аланы – РИЦ, 2011.

Шаехова Р.К. Төбәкнең мәктәпкәчә белем бирү программасы – РИЦ, 2012

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. Татарча сөйләшәбез 4–5 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек - Казан, 2011.

«Татарча сөйләшәбез» Эш дәфтәре 4–5 яшьлек балалар өчен –Казан, 2011.

Зарипова З.М., Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С. Татарча сөйләшәбез 5–6
яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек - Казан, 2012.

«Татарча сөйләшәбез» Эш дәфтәре 5–6 яшьлек балалар өчен –Казан, 2012.

Зарипова З.М. , Кидрячева Р.Г., Исаева Р.С Татарча сөйләшәбез 6–7 яшьлек балаларны татар теленә өйрәтү буенча методик ярдәмлек - Казан, 2012.

«Татарча сөйләшәбез» Эш дәфтәре 6–7 яшьлек балалар өчен –Казан, 2012.